

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAĞIMSIZLIK KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFOR ANALİZİ YOLUYLA İNCELENMESİ

Çapraz, R. ve Özkal, A. (2021). Öğretmen Adaylarının Bağımsızlık Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 2(2), 46-60

Geliş Tarihi: 10.07.2021
Kabul Tarihi: 25.12.2021
E-ISSN: 2717-9346

Ramazan ÇAPRAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi
capraz.kadirli@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9824-5000

Ali ÖZKAL

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi
aliozkaltr@gmail.com
ORCID:0000-0001-6967-6007

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin “bağımsızlık” kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesidir.

Araştırmanın verileri 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilim Dalı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 23 erkek ve 97 kız toplam 120 öğrenciden toplanmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Araştırma, betimsel nitelik taşımaktadır. Bu kapsamda, öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci beş aşamada gerçekleşmiştir. Bu aşamalar: 1. Metaforlar belirlenmiştir. 2. Belirlenen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. 3. Metaforlar kategorilendirilmiştir. 4. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği kontrol edilmiştir. 5. Nicel verilerin analizi için veriler SPSS paket programına aktarılmıştır. Öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların çeşitli kategorilere göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin 120’si geçerli 50 metafor üretmiştir. Üretilen metaforların 41’i olumlu, 9 tanesi olumsuzdur. Metaforlar gerekçelendirilmelerine göre kişisel, somut, soyut, yaşam kaynağı, özgür olma durumu ve diğer olmak üzere altı kategoriye ayrılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağımsızlık, Metafor Analizi, Sosyal Bilimler Öğretmen Adayı, İlköğretim Matematik Öğretmen Adayı, Sınıf Öğretmeni Adayı.

RESEARCH OF PRESERVICE TEACHERS’ PERCEPTIONS REGARDING THE CONCEPT OF INDEPENDENCE BY METAPHOR ANALYSIS

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the perceptions of students studying at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education, Department of Primary Education Mathematics Education and Elementary School Teacher Education, regarding the concept of "independence" by metaphor analysis.

The data of the study is gathered from a total of 120 students, 23 boys and 97 girls, studying at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Education Faculty, Social Studies Education Department, Primary Education Mathematics Education Department and Classroom Education Department in the 2018-2019 academic year. In the study, phenomenology, one of the qualitative research methods, is used as a research method. The research has a descriptive nature. In this context, the process of analyzing and interpreting the metaphors is developed by the pre-service teachers took place in five stages. These stages are: 1. Metaphors are determined. 2. The identified metaphors were classified as positive and negative. 3. Metaphors are categorized. 4. The validity and reliability of the study were checked. 5. The data were transferred to the SPSS package program for the analysis of quantitative data. It was analyzed whether the metaphors developed by the pre-service teachers regarding the concept of independence differ according to various categories.

Ourput of the research, 120 of the students produced 50 valid metaphors. 41 of the metaphors produced are positive and 9 of them are negative. Metaphors are divided into six categories according to their justification: personal, concrete, abstract, source of life, freedom and other.

Keywords: Independence, Metaphor Analysis, Social Studies Preservice Teacher, Elementary Mathematics Preservice Teacher, Preservice Elementary School Teacher.

1. GİRİŞ

Her insan ayrı bir dünyadır. Her insanın ayrı bir bakış açısı, ayrı bir hayatı, ayrı bir benliği bulunmaktadır. Her insan kurduğu cümleler, kullandığı kavramlar ile bir anlamda benliğini, yaşama bakışını ifade eder. Metaforlar, bireylerin zihinlerinde oluşturdukları imgelerin birer yansımasıdır. Bu araştırmamızda, katılımcılar kurdukları metaforlar ile bağımsızlık kavramını ifade etmişlerdir. Kimi katılımcı bağımsızlığı kuş metaforu ile açıklamış, kimisi gökyüzü metaforu ile açıklamış, bir başka katılımcı ise bağımsızlık kavramını tren metaforu ile açıklamıştır. Katılımcıların farklı metaforlar ile aynı kavramı açıklamaya çalışmaları, katılımcıların zihinsel imgelerinin zenginliğini göstermektedir. Katılımcıların oluşturdukları metaforlar, bireylerin zihinlerindeki imgelerin birer dışı vurumudur.

Kavramlar düşüncelerimize yön verir. Aynı zamanda bireylerin gündelik faaliyetlerine de yön vermektedir. Dünyada yolumuzu bulma tarzımızı ve diğer bireylerle iletişim kurma şeklimizi yapıya kavuşturur. Bundan dolayı kavram sistemimiz gündelik gerçekçiliklerimizi tanımlamakta önemli bir rol oynar (Lakoff ve Johnson, 2010:25).

Metafor; iki olgu, olay ya da nesneyi karşılaştırıp birinin bilinen özelliklerinden hareketle diğerinin bilinmeyen özellikleri hakkında karar verme işlemidir (Ocak ve Gürbüz, 2006:295). Metafor bilinmeyen şeylerin öğretilmesi, öğrenilen bilgilerin akılda tutulup hatırlanması konusunda geçerliliği ispatlanmış bir araçtır (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metaforlar, düşünce sistemimiz içinde kullandığımız yapılarıdır. Düşünce sistemimiz metaforik olduğundan, bireylerin bir kavram hakkındaki düşüncelerini samimi bir şekilde ifade etmelerini sağlamak için metaforlara başvurulmaktadır. Düşünce sistemimiz içinde var olan bu metaforik yapılar, bireylerde benzerlik ve farklılıklar gösterebilmektedir (Köksal, 2010). Metaforlar, bireylerin zihinlerinde oluşturduğu etiket, anlam ya da kavramsal ifadelerdir (Eraslan, 2011).

Güncel Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğe göre bağımsızlık kavramı; Bağımsız olma durumu, istiklal olarak tanımlanmıştır. Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğüne göre bağımsızlık: a) Bir ülkenin veya toplumsal grubun kendi iç ve dış işlerini, başka bir ülkenin veya grubun kontrol ve yönetimine bağlı olmaksızın ulusal çıkarlarına göre yürütmesi durumu. b) Kimseye bağlanmama, emir almadan emredebilme, özgür olma durumu olarak açıklanmıştır. Bağımsızlık değeri ile formal olarak verilmek istenen kişisel bağımsızlıktan ziyade mensubu olunan devletin bağımsızlığıdır. Bireyin, bağımsız bir devlete ait olmasıdır. Formal eğitimin önemli bir öğesi konumunda olan okullarda, bağımsızlık değeri ya da kavramı ile ülkemizin bağımsızlığının, birlik

ve bütünlüğünün önemi öğrencilerimize verilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda öğretmenler kritik bir rol üstlenmektedirler. Ülkemizin geleceği olan çocuklarımıza okullarımızda hoşgörü, vatan sevgisi, yardımseverlik, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık gibi değerleri ya da kavramları aktaracak olan öğretmenlerimizdir. Bundan dolayı bu çalışmada; öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar incelenmiştir. Öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforların bağımsızlık kavramını karşılayıp karşılamadığı analiz edilmiştir.

Literatür incelendiğinde metafor geliştirme konusunda, sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı, sınıf eğitimi anabilim dalı ve ilköğretim matematik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören aday öğretmenler ile ilgili oldukça fazla çalışma yapıldığı görülmüştür. Fakat bağımsızlık kavramı ile ilgili yalnızca sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları ile ilgili iki adet çalışma yapıldığı görülmüştür (Ulu Kalın ve Koçoğlu, 2017) ve (Toy, İ. , Uzunöz, A. , Aktepe, V. ve Meydan, A. (2020). Sınıf eğitimi anabilim dalı ve matematik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören aday öğretmenler ile ilgili bağımsızlık kavramına ilişkin metaforik bir çalışmaya rastlanmamıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının “Bağımsızlık” kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkartmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının “Bağımsızlık” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının “Bağımsızlık” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilirler?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının “Bağımsızlık” kavramına ilişkin metaforik düşünme durumlarını belirlemek için nitel araştırma desenlerinden “olgu bilim” kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ama derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular; olay, deneyim, algı, yönelim gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkar. Bireylere tamamen yabancı olmayan fakat tam olarak da kavrayamadığı olguları araştırmak için olgubilim, uygun bir araştırma imkanı vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, tarama modelinde bir araştırmadır. Bu nedenle, çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış anket tekniği kullanılmıştır.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları; 2018-2019 öğretim yılının bahar döneminde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı (40), Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı (40) ve İlköğretim Matematik Eğitimi Anabilim Dalı (40) bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya 23’ü erkek ve 97’si de kız olmak üzere toplam 120 öğrenci katılmıştır (Tablo 1). Bu öğrencilerden 30’u 1.sınıfta, 30’u 2.sınıfta, 30’u 3.sınıfta, 30’u 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler; 18 – 21 yaş aralığında olanlar, 22 – 24 yaş aralığında olanlar ile 25 yaş ve üstü aralığındaki öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	f	%	
Bölüm	Sosyal Bilgiler Eğitimi	40	33,3
	Sınıf Eğitimi	40	33,3

	İlköğretim Matematik Eğitimi	40	33,3
Cinsiyet	Kız	97	80,8
	Erkek	23	19,2
Sınıf	1. Sınıf	30	25,0
	2. Sınıf	30	25,0
	3. Sınıf	30	25,0
	4. Sınıf	30	25,0
Yaş	18-21 Yaş	61	50,8
	22-24 Yaş	52	43,3
	25 Yaş ve Üstü	7	5,9
Lise Mezuniyet	Düz Lise	20	16,6
	Meslek Lisesi	11	9,2
	Anadolu Lisesi	68	56,6
	Fen Lisesi	2	1,7
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	0,9
	Diğer	18	15,0
Üniversite Akademik Not Ortalaması	1.50-1.99	-	-
	2.00-2.49	1	0,9
	2.50-2.99	19	15,8
	3.00-3.49	74	61,7
	3.50-4.00	26	21,6

2.3. Veri Toplama Aracı

Katılımcılara, “Bağımsızlık ... gibidir. Çünkü ...” ifadesi bulunan anketler dağıtılmıştır. Katılımcılardan ilk boşluğa bağımsızlığın benzetildiği nesneyi yazmaları istenmiştir. İkinci boşluğa ise bağımsızlığın neden bu nesneye benzetildiğinin gerekçesini yazmaları istenmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının güvenilirliğini ölçmek için Miles ve Huberman’ın (1994, s.64) formülü kullanılmıştır.

Görüş Birliği

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$$

Araştırmada elde edilen 50 metafor önce olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra bu metaforlar 6 farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Kavramsal kategorilerin içinde yer alan metaforların, içerisinde buldukları kategorideki kavramları temsil edip etmediğinin kontrolü için uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmana elde edilen metaforları önce olumlu ve olumsuz olarak ayırması ve sonrasında da bu metaforları kategorilere ayırması istenmiştir. Daha sonra yapmış olduğumuz eşleştirmeler ile uzmanın yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalardaki görüş birliği ve görüş ayrılıkları tespit edilerek yukarıda verilen formülle veri toplama aracının güvenilirliği hesaplanmıştır. Elde edilen metaforların olumlu ve olumsuz sınıflandırılmasına göre veri toplama aracının güvenilirliği 0,92 olarak hesaplanmıştır. Metaforların kategorik sınıflamasına göre veri toplama aracının güvenilirliği 0,90 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması, Analizi ve Yorumlanması

Sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı (40), Sınıf eğitimi anabilim dalı (40) ve ilköğretim matematik eğitimi anabilim dalında (40) öğrenim gören toplam 120 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar birer birer okunmuş ve gözden geçirilmiştir. Her metafor; metaforun konusu, metaforun kaynağı ve metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki

bakımından analiz edilmiştir. Üretilen metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci beş aşamada gerçekleşmiştir: 1. Adlandırma aşaması. 2. Tasnif etme aşaması. 3. Yeniden organize etme ve derleme aşaması. 4. Kategori geliştirme aşaması ve 5. Nicel veri analizi için verilerin bilgisayar ortamına aktarılması olmak üzere 5 aşamada gerçekleştirilmiştir.

1. Adlandırma aşaması: Bu aşamada öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforların, en çok tercih edileninden en az tercih edilen metaforlar olmak üzere geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının yazılarında, metaforların açık bir şekilde ifade edilmediğine bakılmıştır. Katılımcıların geliştirdiği metaforlar kodlanmıştır.

2. Tasnif aşaması: Bu aşamada metafor analizi teknikleri kullanıldı ve her metafor, parçalara ayrıştırıldı. Daha sonra ise bu metaforların, diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri dikkate alınarak analiz edildi. Bu çalışmada öğretmen adayları 50 adet geçerli metafor üretmiştir. Bu aşamada, elde edilen metaforlar en çoktan en az tekrarlanan metafor olacak şekilde sıralanmıştır. Ham veriler ikinci kez gözden geçirilmiştir.

3. Yeniden organize etme ve derleme aşaması: Bu çalışmada, 50 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Geçerli metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırıldıktan sonra kategorilendirilip tablolaştırılmıştır.

4. Kategori geliştirme aşaması: Hazırlanan metafor listesi incelendi. Geçerli ve olumlu bulunan metaforlar kategorilere ayrıldı. Metaforlar gerekçelendirilmelerine göre kişisel, somut, soyut, yaşam kaynağı, özgür olma durumu ve diğer olmak üzere altı kategoriye ayrılmıştır.

5. Nicel veri analizi için verilerin SPSS paket programına aktarılması: Toplam 50 adet metafor olduğu ve bu metaforların 41'inin olumlu, 9'unun ise olumsuz metaforlar olduğu tespit edildi. Daha sonra geçerli ve olumlu bulunan metaforlar altı farklı kategoriye ayrıldı. Tüm bu işlemlerden sonra elde edilen tüm veriler SPSS istatistik programına aktarıldı. Bu işlemten sonra 50 metafor ve 6 kategoriye temsil eden katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

120 katılımcı bağımsızlık kavramına ilişkin toplam 50 metafor geliştirmiştir. Katılımcıların geliştirdiği metaforlardan 50 tanesi de geçerli metaforlardır. Bu sebeple araştırma dışında bırakılan metafor yoktur. Geçerli olan metaforlar Ek 1'de belirtilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi geçerli metafor üreten 120 öğrenci bağımsızlık kavramına ilişkin 50 adet metafor üretmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Bağımsızlık Kavramına Yönelik Ürettikleri Metaforlar

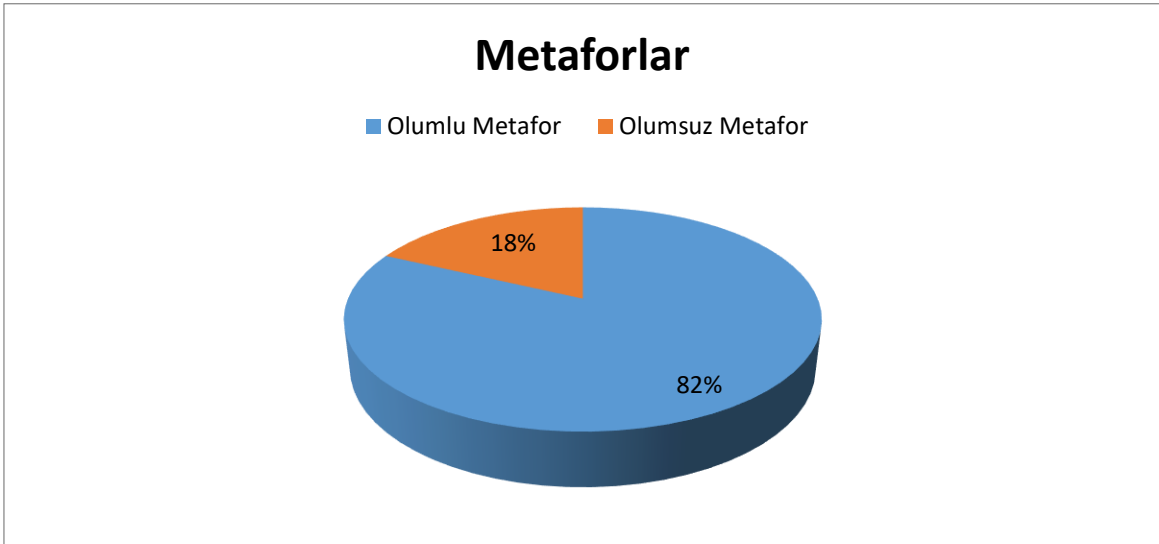
SN	Metafor	f	%	SN	Metafor	f	%
1	Kuş	25	20,83	26	Cesurluk	1	0,83
2	Özgürlük	20	16,66	27	Aşk	1	0,83
3	Bayrak	5	4,16	28	Türk olmak	1	0,83
4	Gökyüzü	5	4,16	29	Koşmak	1	0,83
5	Hürriyet	3	2,50	30	Arslan	1	0,83
6	Hür olmak	2	1,66	31	Leylek	1	0,83
7	Kurt	2	1,66	32	Oksijen	1	0,83
8	Su	4	3,33	33	Yaprak	1	0,83
9	Yaşam	2	1,66	34	İnanç	1	0,83
10	Yaşamak	2	1,66	35	Zaman makinesi	1	0,83
11	Nefes almak	6	5,00	36	Hapishane camından içeriye saçılan ışık	1	0,83
12	Orman	2	1,66	37	Kelebeğin kanat çırpması	1	0,83
13	Ruh	2	1,66	38	Güneş	1	0,83
14	İstediyim gibi yaşamak	2	1,66	39	Kitap	1	0,83
15	Uçmak	2	1,66	40	Tek başına olmak	1	0,83
16	Huzur	2	1,66	41	Bilmediğin bir yerde yaşamak	1	0,83
17	Rüzgar	1	0,83	42	Geminin rotasını kendin çizmek	1	0,83
18	Yürümek	1	0,83	43	Ekonomi	1	0,83

19	Yaşam şartı	1	0,83	44	BMW'ye binmek	1	0,83
20	Ağaç	1	0,83	45	Deli olmak	1	0,83
21	Hava	1	0,83	46	Minik balık	1	0,83
22	Kelebek	1	0,83	47	Kara delik	1	0,83
23	Yazı	1	0,83	48	Bulutların üstünde olmak	1	0,83
24	Tren	1	0,83	49	Afrikalı bir annenin çocuğuna tabağındaki yemek bitecek demesi	1	0,83
25	Beyaz Sayfa	1	0,83	50	Kısır döngü	1	0,83
					Toplam	120	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada bağımsızlık kavramına yönelik 50 metafor üretilmiştir. Elde edilen metaforların frekans aralığı 1 ile 25 arasında değişmektedir. 25 frekans değeriyle en fazla tekrar eden “kuş” metaforu olmuştur. 20 frekans değeriyle en fazla ikinci tekrar eden “özgürlük” metaforu olmuştur. Özgürlük metaforunu sırasıyla “Nefes almak”, “Bayrak”, “Gökyüzü”, “Su”, “Hürriyet”, “Hür olmak”, “Kurt”, “Yaşam”, “yaşamak”, “Orman”, “Ruh”, “İstedğin gibi yaşamak”, “Uçmak” ve “Huzur” metaforları takip etmektedir. 34 metafor ise sadece bir kez tekrarlamıştır.

Bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen metaforlar, uzman görüşü doğrultusunda olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmıştır. Olumlu ve olumsuz metafor oranları grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Katılımcıların bağımsızlık kavramına yönelik ürettiği olumlu ve olumsuz metaforlar



Grafik 1 incelendiğinde, bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmıştır. Üretilen metaforların %82’si olumlu, %18’i ise olumsuz metafordur.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen olumlu metaforlar tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Bağımsızlık Kavramına Yönelik Ürettiği Olumlu Metaforlar

SN	Metafor	f	%	SN	Metafor	f	%
1	Kuş	25	22,52	22	Yazı	1	0,90
2	Özgürlük	20	18,01	23	Tren	1	0,90
3	Bayrak	5	4,50	24	Beyaz Sayfa	1	0,90
4	Gökyüzü	5	4,50	25	Cesurluk	1	0,90
5	Hürriyet	3	2,70	26	Aşk	1	0,90
6	Hür olmak	2	1,80	27	Türk olmak	1	0,90
7	Kurt	2	1,80	28	Koşmak	1	0,90

8	Su	4	3,60	29	Arslan	1	0,90
9	Yaşam	2	1,80	30	Leylek	1	0,90
10	Yaşamak	2	1,80	31	Oksijen	1	0,90
11	Nefes almak	6	5,40	32	İnanç	1	0,90
12	Orman	2	1,80	33	Zaman makinesi	1	0,90
13	Ruh	2	1,80	34	Hapishane camından içeriye saçılan ışık	1	0,90
14	İstediğin gibi yaşamak	2	1,80	35	Kelebeğin kanat çırpması	1	0,90
15	Uçmak	2	1,80	36	Güneş	1	0,90
16	Huzur	2	1,80	37	Kitap	1	0,90
17	Yürümek	1	0,90	38	Bilmediğin bir yerde yaşamak	1	0,90
18	Yaşam şartı	1	0,90	39	Geminin rotasını kendin çizmek	1	0,90
19	Ağaç	1	0,90	40	Ekonomi	1	0,90
20	Hava	1	0,90	41	BMW'ye binmek	1	0,90
21	Kelebek	1	0,90				
					Toplam	111	100

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmada bağımsızlık kavramına yönelik 41 olumlu metafor üretilmiştir. Elde edilen olumlu metaforların frekans aralığı, 1 ile 25 arasında değişmektedir. Olumlu metaforlardan 25 frekans değeriyle en fazla tekrar eden “kuş” metaforu olmuştur. Kuş metaforundan sonra 20 tekrarla “Özgürlük”, 6 tekrarla “Nefes almak”, 5 tekrarla “Bayrak” ve “Gökyüzü”, 4 tekrarla “Su”, 3 tekrarla “Hürriyet”, 2 tekrarla “Hür olmak”, “Kurt”, “Yaşam”, “Yaşamak”, “Orman”, “Ruh”, “İstediğin gibi yaşamak”, “Uçmak” ve “Huzur” metaforları takip etmektedir. 25 olumlu metafor ise sadece bir kez tekrarlamıştır. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık kapalı bir odada kaldıktan sonra nefes almak gibidir. Çünkü bağımsızlık yaşamaktır.”

“Bağımsızlık leylek gibidir. Çünkü gökyüzünde istediği gibi süzülür.”

“Bağımsızlık koşmak gibidir. Çünkü bağımsız birisini kimse engelleyemez.”

“Bağımsızlık zaman makinesi gibidir. Çünkü bağımsızlık seni dilediğin yere götürür.”

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen olumsuz metaforlar tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Bağımsızlık Kavramına Yönelik Ürettiği Olumsuz Metaforlar

SN	Metafor	f	%
1	Rüzgar	1	11,11
2	Yaprak	1	11,11
3	Tek başına olmak	1	11,11
4	Deli olmak	1	11,11
5	Minik balık	1	11,11
6	Kara delik	1	11,11
7	Bulutların üstünde olmak	1	11,11
8	Afrikalı bir annenin çocuğuna tabağındaki yemek bitecek demesi	1	11,11
9	Kısır döngü	1	11,11
	Toplam	9	100

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmada bağımsızlık kavramına yönelik 9 olumsuz metafor üretilmiştir. Elde edilen olumsuz metaforların tamamının frekansı 1’dir. Olumsuz metaforlar 1 tekrarla “rüzgar”, “yaprak”, “tek başına olmak”, “deli olmak”, “minik balık”, “kara delik”, “bulutların üstünde olmak”, “Afrikalı bir annenin çocuğuna tabağındaki yemek bitecek demesi” ve “Kısır döngü” metaforlarıdır. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık bir kısır döngü gibidir. Çünkü bağımsızken bile bağımsızlığa bağımlıyızdır.”

“Bağımsızlık Afrikalı bir annenin çocuğuna tabağındaki yemek bitecek demesi gibidir. Çünkü dünyada bağımsızlığın olduğu yerde bütün toplumlarda eşitlik vardır.”

“Bağımsızlık rüzgara kapılan bir yaprak gibidir. Çünkü istediği gibi dolaşır.”

“Bağımsızlık deli olmak gibidir. Çünkü çevremizde insanlar bizi mecnun gibi düşünürlerse herhangi bir yargılama yapmazlar.”

“Bağımsızlık kara delik gibidir. Çünkü içine girdiğin an çıkamazsın.”

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen metaforların kavramsal kategorileri tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Kavramsal Kategorilere Genel Bakış

Kategoriler	Öğrenci Sayıları	Öğrenci Yüzdesi	Metafor Sayıları	Metafor Yüzdesi
Özgür olma durumu	69	62,16	13	31,70
Yaşam kaynağı	24	21,62	12	29,26
Somut düşünce	4	3,60	4	12,19
Soyut düşünce	5	4,51	4	9,75
Kişisel düşünce	5	4,51	4	9,75
Diğer	4	3,60	4	9,75
Toplam	111	100	41	100

Tablo 5 incelendiğinde, bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen metaforlar 6 kavramsal kategoriye ayrılmıştır. Kavramsal kategorilerden en fazla metafor yer alan kategori “özgür olma durumu” kategorisidir. Üretilen metaforların %31,70’i “özgür olma durumu” kategorisi içinde yer almaktadır. Üretilen metaforların %29,26’sı “yaşam kaynağı” kategorisi içinde yer almaktadır. Kavramsal kategorilerden en az metafor yer alan kategoriler ise somut düşünce, soyut düşünce, kişisel düşünce ve diğer kategorileridir. Üretilen metaforların %9,75’i somut düşünce; %9,75’i soyut düşünce; %9,75’i kişisel düşünce ve %9,75’i diğer kategori içerisinde yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen özgür olma durumu olarak bağımsızlık metaforları tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Özgür Olma Durumu Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi (f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi (f)	Toplam (f)	%
1	Arslan	-	1	-	1	1,44
2	Bayrak	3	1	1	5	7,24
3	Gökyüzü	-	3	2	5	7,24
4	Hür olmak	2	-	-	2	2,89
5	Hürriyet	2	-	1	3	4,34
6	Kelebeğin kanat çırpması	-	-	1	1	1,44
7	Koşmak	-	1	-	1	1,44
8	Kurt	1	1	-	2	2,89
9	Kuş olmak, Kuş gibi uçmak	7	8	10	25	36,23
10	Leylek	-	1	-	1	1,44
11	Özgürlük	9	2	9	20	28,98
12	Uçmak	-	1	1	2	2,89
13	Yürümek	1	-	-	1	1,44

	Toplam	25	19	25	69	100
--	--------	----	----	----	----	-----

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmada özgür olma durumu olarak bağımsızlık kategorisinde 13 metafor yer almaktadır. Sınıf eğitimi anabilim dalından 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “arслан” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalından 3 öğrencinin, sınıf eğitimi anabilim dalından 1 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitimi anabilim dalından 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “bayrak” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 3 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 2 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “gökyüzü” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 2 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “hür olmak” olarak gördüğü; sınıf eğitiminden 2 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “hürriyet” olarak gördüğü; ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “kelebeğin kanat çırpması” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “koşmak” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin ve sınıf eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “kurt” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 7 öğrencinin, sınıf eğitiminden 8 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 10 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “kuş olmak, kuş gibi uçmak” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “leylek” olarak gördüğü ve Sosyal bilgiler eğitiminden 9 öğrencinin, sınıf eğitiminden 2 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 9 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “özgürlük” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “uçmak” olarak gördüğü ve sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin özgür olma durumu olarak bağımsızlığı “yürümek” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık hürriyet gibidir. Çünkü hürriyet olmadan hayat olmaz.”

“Bağımsızlık kuş gibidir. Çünkü hiçbir şeye bağlı olmadan her yöne uçabilmektir.”

“Bağımsızlık bir kelebeğin kanat çırpışı gibidir. Çünkü özgür.”

“Bağımsızlık doğadaki yerini bulmuş kuş gibidir. Çünkü özgürce istediğini yapabilen hürdür.”

“Bağımsızlık özgür bir kuş gibidir. Çünkü uçmak için hürdür.”

“Bağımsızlık özgürlüğümüz gibidir. Çünkü özgür olmak bağımsız olmaktır.”

“Bağımsızlık özgürlük gibidir. Çünkü birine bağlı ya da etkisi altında kalmamaktır.”

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen yaşam kaynağı olarak bağımsızlık metaforları tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Yaşam Kaynağı Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi(f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi (f)	Toplam (f)	%
1	Ağaç	1	-	-	1	4,17
2	Güneş	-	-	1	1	4,17
3	Hava	1	-	-	1	4,17
4	Kelebek	1	-	-	1	4,17
5	Nefes, Nefes almak	1	4	1	6	25,00
6	Oksijen	-	1	-	1	4,16
7	Orman	1	1	-	2	8,33
8	Ruh	-	1	1	2	8,33
9	Su	2	1	1	4	16,7

10	Yaşam	2	-	-	2	4,17
11	Yaşam şartı	1	-	-	1	4,17
12	Yaşamak	-	-	2	2	8,33
	Toplam	10	8	6	24	100

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmada yaşam kaynağı olarak bağımsızlık kategorisinde 12 metafor yer almaktadır. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “açaç” olarak gördüğü ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “güneş” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “hava” olarak gördüğü; sınıf eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “hayat” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “kelebek” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin, sınıf eğitiminden 4 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “nefes, nefes almak” olarak gördüğü; sınıf eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “oksijen” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin ve sınıf eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “orman” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “ruh” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 2 öğrencinin, sınıf eğitiminden 1 öğrencinin ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “su” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitiminden 2 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “yaşam” olarak gördüğü; sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “yaşam şartı” olarak gördüğü ve ilköğretim matematik eğitiminden 2 öğrencinin yaşam kaynağı olarak bağımsızlığı “yaşamak” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık güneş gibidir. Çünkü güneş doğduğu zaman herkese aydınlık olur.”

“Bağımsızlık nefes almak gibidir.Çünkü rahat ve düzenlidir.”

“Bağımsızlık nefes gibidir. Çünkü olmazsa olmaz.”

“Bağımsızlık su, yemek gibidir. Çünkü onsuz hayat yaşanmaz.”

“Bağımsızlık oksijen gibidir.Çünkü canlılar oksijensiz yaşayamazlar.”

“Bağımsızlık yaşam gibidir. Çünkü bağımsız ve özgür olmak hakkımızdır.”

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen somut düşünce olarak bağımsızlık metaforları tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Somut Düşünce Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi (f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi (f)	Toplam (f)	%
1	Beyaz sayfa	1	-	-	1	25
2	Kitap	-	-	1	1	25
3	Tren	1	-	-	1	25
4	Yazı	1	-	-	1	25
	Toplam	3	-	1	4	100

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmada somut düşünce olarak bağımsızlık kategorisinde 4 metafor yer almaktadır. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin somut düşünce olarak bağımsızlığı “beyaz sayfa” olarak gördüğü ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin somut düşünce olarak bağımsızlığı “kitap” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin somut düşünce olarak bağımsızlığı “tren” olarak gördüğü ve sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin somut düşünce olarak bağımsızlığı “yazı” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık tren gibidir. Çünkü bir kere kaçırdığınız zaman uzun bir bekleyişe mahkûm edilebilirsiniz.”

“Bağımsızlık yazılan yazı gibidir. Çünkü kendin yazarsın ama bazen kendin silmezsin.”

“Bağımsızlık iki ayrı kitap gibidir. Çünkü her ne kadar apayrı gözükse de ikisi arasında köprüler vardır. Bunları kullanıp kullanmamak ise bireye kalmış.”

“Bağımsızlık beyaz sayfa gibidir. Çünkü kirlenirse yazamazsın.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen soyut düşünce olarak bağımsızlık metaforları tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Soyut Düşünce Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi (f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi (f)	Toplam (f)	%
1	Aşk	1	-	-	1	20
2	Cesurluk	1	-	-	1	20
3	Huzur	-	2	-	2	40
4	İnanç	-	1	-	1	20
	Toplam	2	3	-	5	100

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmada soyut düşünce olarak bağımsızlık kategorisinde 4 metafor yer almaktadır. Sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin soyut düşünce olarak bağımsızlığı “aşk” olarak gördüğü ve sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin soyut düşünce olarak bağımsızlığı “cesurluk” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 2 öğrencinin soyut düşünce olarak bağımsızlığı “huzur” olarak gördüğü ve sınıf eğitiminden 1 öğrencinin soyut düşünce olarak bağımsızlığı “inanç” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık cesurluk gibidir. Çünkü cesur olmayan bağımsız olamaz.”

“Bağımsızlık aşk gibidir.Çünkü ne çok boğulmalı nede çok serbest bırakılmalı.”

“Bağımsızlık huzur gibidir. Çünkü huzurlu olmak bağımsızlık gibidir.”

“Bağımsızlık huzurlu yaşamak gibidir.Çünkü bağımsızlık olmazsa huzur,mutluluk olmaz.”

“Bağımsızlık inanç gibidir.Çünkü insan inancı olmadan yaşayamaz.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen kişisel düşünce olarak bağımsızlık metaforları tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Kişisel Düşünce Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi(f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi(f)	Toplam (f)	%
1	Bilmediğin bir yerde yaşamak	-	-	1	1	20
2	Geminin rotasını kendin çizmek	-	-	1	1	20
3	İstediyin gibi yaşamak	-	1	1	2	40
4	Türk olmak	1	-	-	1	20
	Toplam	1	1	3	5	100

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmada kişisel düşünce olarak bağımsızlık kategorisinde 4 metafor yer almaktadır. İlköğretim Matematik eğitiminden 1 öğrencinin kişisel düşünce olarak bağımsızlığı “bilmediğin bir yerde yaşamak” olarak gördüğü ve ilköğretim matematik eğitiminden 1

öğrencinin kişisel düşünce olarak bağımsızlığı “geminin rotasını kendin çizmek” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin, ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin kişisel düşünce olarak bağımsızlığı “istediğin gibi yaşamak” olarak gördüğü ve sosyal bilgiler eğitiminden 1 öğrencinin kişisel düşünce olarak bağımsızlığı “Türk olmak” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık bilmediğin bir yerde yaşamak gibidir. Çünkü hür iradenle kimseyi önemsemeden yaşamaktır.”

“Bağımsızlık kendi kullandığımız bir geminin rotasını özgürce belirleyebilmek gibidir. Çünkü insan ancak bağımsızken kendisi olabilir.”

“Bağımsızlık kendine ait bir yerde istediğin gibi yaşamak gibidir. Çünkü kimseye hesap vermeden bağlı kalmadan yapılır.”

“Bağımsızlık Türk olmak gibidir. Çünkü bir Türk Asla birine bağımlı yaşayamaz.”

“Bağımsızlık istenilen zamanda istediğin şeyi yapmak gibidir. Çünkü özgürsün.”

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına uygulanan veri toplama aracıyla bağımsızlık kavramına yönelik elde edilen diğer olarak bağımsızlık metaforları tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Diğer Olarak Bağımsızlık Metaforu

SN	Metafor	Sosyal Bilgiler Eğitimi (f)	Sınıf Eğitimi (f)	İlköğretim Matematik Eğitimi(f)	Toplam (f)	%
1	BMW'ye binmek	-	-	1	1	25
2	Ekonomi	-	-	1	1	25
3	Hapishane camından içeriye saçılan ışık	-	1	-	1	25
4	Zaman makinesi	-	1	-	1	25
	Toplam	-	2	2	4	100

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmada diğer olarak bağımsızlık kategorisinde 4 metafor yer almaktadır. İlköğretim Matematik eğitiminden 1 öğrencinin diğer olarak bağımsızlığı “BMW’ye binmek” olarak gördüğü ve ilköğretim matematik eğitiminden 1 öğrencinin diğer olarak bağımsızlığı “ekonomi” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Sınıf eğitiminden 1 öğrencinin diğer olarak bağımsızlığı “hapishane camından içeriye saçılan ışık” olarak gördüğü ve sınıf eğitiminden 1 öğrencinin diğer olarak bağımsızlığı “zaman makinesi” olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bağımsızlık hapishane camının içeriye saçtığı ışık gibidir. Çünkü bağımsızlık olmadan insan yaşadığını hissedemez.”

“Bağımsızlık ekonomi gibidir. Çünkü kendi kendine yetemeyen bir ülke dışa bağımlıdır.”

“Bağımsızlık BMW’ye binmek gibidir. Çünkü kim bir BMW 5.20d istemez.”

“Bağımsızlık zaman makinesi gibidir.Çünkü bağımsızlık seni dilediğin yere götürür.”

4. SONUÇ

Öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri (metaforları) ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmanın verileri analiz edildi ve şu sonuçlara ulaşıldı: Araştırmaya katılan 120 öğretmen adayının 50 tane geçerli metafor ürettiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma dışında bırakılan geçersiz metafor olmamıştır. Katılımcıların %82’lik kısmı bağımsızlık

kavramına ilişkin olumlu imge, %18'inin ise olumsuz imge geliştirdiği tespit edildi. Kavramsal kategoriler incelendi. Öğretmen adayları, bağımsızlık kavramını en çok özgür olma (%62) olarak görmektedir. Öğretmen adaylarının yaklaşık % 21'i bağımsızlık kavramını yaşam kaynağı olarak görmektedir. Sayıları birbirine yakın oranlarda bulunan katılımcılar ise bağımsızlık kavramını somut düşünce olarak (% 4), soyut düşünce olarak (%5) ve kişisel düşünce olarak (%5) olarak görmektedir. 4 katılımcının ürettiği 4 metafor (%4) ise “diğer” başlığı altında kategorilendirilmiştir.

Metaforlar temsil ettikleri kavramları tek yönüyle açıklarlar. Bu sebeple metaforlar, temsil edilen kavramın çok az bir kısmını ifade ederler (Yob, 2003:134). Öğretmen adayları, bağımsızlık kavramını, en güçlü gördükleri yönleriyle imgeleştirip açıklamışlardır. Geliştirilen metaforlar bağımsızlık kavramını tek başına karşılamamaktadır. Yalnızca bağımsızlık kavramında gördüğü en güçlü yönleri yansıtmaktadır. Bu nedenle katılımcıların oluşturdukları metaforlar, bağımsızlık kavramını açıklayacak şekilde farklı kavramsal kategoriler altında bir araya getirilmiştir. Oluşturulan bu kategoriler birleştirildiğinde bağımsızlık kavramı özgür olma ve yaşama kaynağı olarak tanımlanmaktadır. Bağımsızlık: a) Bir ülkenin veya toplumsal grubun kendi iç ve dış işlerini, başka bir ülkenin veya grubun kontrol ve yönetimine bağlı olmaksızın ulusal çıkarlarına göre yürütmesi durumu. b) Kimseye bağlanmama, emir almadan emredebilme, özgür olma durumudur. Katılımcıların %83'ü bağımsızlık kavramını özgür olma ve yaşam kaynağı kategorisi içerisinde değerlendirmiştir. Katılımcıların %83'ünün bağımsızlık kavramını, doğrudan yukarıda verilen bu tanımla ilişkilendirmesi, katılımcıların bağımsızlık kavramını doğru algıladıklarını ve yorumladıklarını göstermektedir.

Bağımsızlık metaforuna yönelik öğretmen adaylarının geliştirmiş oldukları metaforlar 6 farklı kategoride toplanmıştır. Bunlar: 1. Özgür olma durumu olarak bağımsızlık, 2. Yaşam kaynağı olarak bağımsızlık, 3. Somut düşünce olarak bağımsızlık, 4. Soyut düşünce olarak bağımsızlık, 5. Kişisel düşünce olarak bağımsızlık, 6. Diğer olarak bağımsızlık kategorileridir. Katılımcıların ürettiği metaforlardan oluşan kategorilerden en fazla metafora sahip kategori Özgür olma durumu olarak bağımsızlık kategorisidir. Katılımcıların 69'u bağımsızlık kavramını özgür olma durumu ile ilişkilendirmiştir. Ve bu katılımcılar arslan, bayrak, gökyüzü, hür olmak, hürriyet, kelebeğin kanat çırpması, koşmak, kurt, kuş, leylek, özgürlük, uçmak, yürümek metaforlarını geliştirmişlerdir. Katılımcıların 24'ü bağımsızlık metaforunu yaşam kaynağı olarak yorumlamıştır. Ve bu katılımcılar ağaç, güneş, hava, kelebek, nefes, oksijen, orman, ruh, su, yaşam, yaşam şartı, yaşamak metaforlarını üretmişlerdir. Bağımsızlık kavramını somut düşünce olarak gören öğretmen adayları beyaz sayfa, kitap, tren, yazı metaforlarını üretmişlerdir. Bağımsızlık kavramını soyut düşünce olarak gören öğretmen adayları aşk, cesurluk, huzur ve inanç metaforlarını üretmişlerdir. Bağımsızlık kavramını kişisel düşünce olarak gören öğretmen adayları bilmediğin bir yerde yaşamak, geminin rotasını kendin çizmek, istediğin gibi yaşamak, Türk olmak metaforlarını geliştirmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcıların yaklaşık %4'ünün geliştirmiş olduğu BMW'ye binmek, ekonomi, hapishane camından içeriye saçılan ışık, zaman makinesi metaforları ise kavramsal kategorilerden diğer kategorisi başlığı altında toplanmıştır.

Güven, Toker Gökçe (2018) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin mesleki özgürlüğe ilişkin metaforik algılarını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda katılımcıların bir kısmı, mesleki özgürlüğe ilişkin hissettiklerini yaratıcılık, haz ve mutluluk kavramlarına karşılık gelen metaforlar ile açıklamışlardır. Mesleki anlamda kendini özgür hisseden öğretmenlerin daha üretken, daha yaratıcı, iletişim becerileri kuvvetli, daha mutlu vb. bireyler olacağı vurgulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarıyla yapmış olduğumuz bu araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir. Bu bağlamda, “bağımsızlık” kavramını doğru anlayan ve doğru aktarabilen öğretmen adaylarının ulusal çıkarlarımızın korunması konusunda daha hassas hareket eden, ülkesini ve milletini seven bireylerin yetiştirilmesinde etkili olacakları tarafımızca varsayılmaktadır.

İbret , Receptoğlu, Karasu Avcı, Receptoğlu (2018) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının “demokrasi” kavramına yönelik metafor algılarını incelemişlerdir. Öğretmen adaylarının demokrasi kavramını, özgürlük, güneş, su, adalet, gökyüzü, nefes, tren, eşitlik, ağaç vb. metaforlar ile açıkladıkları görülmüştür. Bu çalışmada öğrencilerin %12,92'si demokrasi kavramını, “özgürlük simgesi olarak demokrasi” kategorisi içinde değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonuç bölümünde de demokrasi kavramı ile özgürlük kavramı sıkça bir arada kullanılmıştır. Araştırmamızda da öğretmen

adaylarının bağımsızlık kavramını, daha çok “özgür olma durumu olarak bağımsızlık” ve “yaşam kaynağı olarak bağımsızlık” kategorileri ile açıkladıkları ve yukarıda bahsedilen aynı ve benzer metaforları ürettikleri tespit edilmiştir.

Bir başka araştırmada Yazıcıoğlu, Alkan (2019) yaptıkları çalışmada, Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının “İnsan Hakları ve Demokrasi” Kavramı ile İlgili Geliştirdikleri Metaforları incelemişlerdir. Bu araştırmanın, kategorilendirme kısmında katılımcıların %25’i, “insan hakları ve demokrasi” kavramını, “özgürlük” kategorisi içinde metaforlar geliştirerek açıklamışlardır. Araştırmadaki özgürlük kategorisinde yer alan metaforların %81’inin, bağımsızlık ve kuş metaforları olması dikkat çekmektedir. Bu çalışma, İbret, Receptoğlu, Karasu Avcı, Receptoğlu (2018) arkadaşlarının yaptıkları araştırma ile örtüşmektedir.

Toy, Uzunöz, Aktepe, Meydan (2020) yaptıkları araştırmada, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özgürlük Değerine İlişkin Metafor Algılarını incelemişlerdir. Bu araştırmanın bulgular ve sonuç bölümleri, araştırmamız ile benzerlik göstermektedir. Yine bu araştırmanın bulgular kısmı, Yazıcıoğlu, Alkan (2019) yaptıkları çalışmanın bulgular kısmı ile de benzerlikler göstermektedir. Toy, Uzunöz, Aktepe, Meydan (2020) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının özgürlüğü; sınırsızlık, engel tanımama ve uçsuz bucaksızlık olarak algıladığı tespit edilmiştir.

Ulu Kalın, Koçoğlu (2017) yaptıkları araştırmada, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bağımsızlık Değerine Karşı Metaforik Algıları’ı incelemişlerdir. Bu araştırmaya katılan katılımcı sayısı 104’tür. Bu katılımcıların ise 67 tanesi, bağımsızlık değerini “özgür olma durumu olarak bağımsızlık” kategorisi içerisinde değerlendirmiştir. Yine katılımcıların 22 tanesi bağımsızlık değerini, “yaşam kaynağı olarak bağımsızlık” kategorisi içerisinde değerlendirmişlerdir. Bu araştırmada öğretmen adayları, en çok kuş, özgürlük, uçmak, gökyüzü, vatan, ağaç, su, nefes metaforlarını üretmişlerdir. Bu araştırmanın sonuç bölümünde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bağımsızlık değerini doğru algıladıkları vurgulanmıştır. Mevcut araştırmamızın bulgular kısmında üretilen metaforlar ile yukarıda adı geçen araştırmanın bulgular kısmında üretilen metaforlar benzerlikler taşımaktadır. Ayrıca Ulu Kalın, Koçoğlu (2017) araştırmasının sonuç bölümüyle, araştırmamızın sonuç bölümü örtüşmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırmamızda öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramını doğru algıladığı tespit edilmiştir. Ulu Kalın, Koçoğlu (2017) araştırmasında ise öğretmen adayları bağımsızlık değerini doğru algılamışlardır.

Araştırmamızda öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar ile aşağıda isimleri verilen araştırmalardaki katılımcıların geliştirdiği metaforlar aynılık ve benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalar; Toy, Uzunöz, Aktepe, Meydan (2020) , Yazıcıoğlu, Alkan (2019) , İbret, Receptoğlu, Karasu Avcı, Receptoğlu (2018) , Güven, Toker Gökçe (2018), Ulu Kalın, Koçoğlu (2017). Yukarıda adı geçen araştırmalarda; öğretmen adayları bağımsızlık kavramını daha çok özgür olmak ve yaşamın olmazsa olmazı yani yaşam kaynağı olarak görmekteirler. Bu metaforlardan bazıları şunlardır: özgürlük, kuş, gökyüzü, su, nefes, hava, ağaç.

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bağımsızlık kavramını doğru algıladığını ve doğru yorumladığını göstermiştir. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmen adayları, etkili vatandaş yetiştirebilmek için bağımsızlık kavramı adına yeterli donanıma sahiptirler.

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır: Bu araştırma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde öğrenim gören sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı, sınıf eğitimi anabilim dalı, ilköğretim matematik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları ile sınırlıdır. Bu araştırma, nitel bir çalışmadır. Bundan dolayı araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlar, ileride yapılacak olan bir başka araştırmanın sonuçlarıyla farklılık gösterebilir. Bu nedenle yapılacak çalışmalarda, bağımsızlık kavramının anlamı farklılık gösterebilir.

Araştırmacılar yükseköğretimin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler ile bağımsızlık kavramına yönelik metaforik araştırmalarda bulunabilirler. Bu sayede öğretmen adayları ile farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin metaforik algıları karşılaştırılabilir.

Yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeylerine göre metaforik algıları araştırılabilir. Sınıf düzeylerine göre metaforların içeriği, geliştirilen metaforların yapılan araştırma ile uyumluluğu tespit edilerek karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme Ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim- Öğretim Açısından İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 100-108.

Demirtaş, H. ve Çoban, D. (2014). Üniversite Öğrencilerinin, Üniversite ve Fakülte Kavramlarına İlişkin Metaforları (İnönü Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 33, 113-143.

Eraslan, L. (2011). Sosyolojik Metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27.

Güven, E. ve Toker Gökçe, A. (2018). “Öğretmenlerin Mesleki Özgürlüğe İlişkin Metaforik Algıları”. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 176-189.

İbret, Ü. B. , Receptoğlu, E. , Karasu Avcı, E. ve Receptoğlu, S. (2018). Öğretmen Adaylarının “Demokrasi” Kavramına Yönelik Metafor Algıları. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 421-441.

Köksal, Ç. (2010). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin, Ebeveynlerini Ve Öğretmenlerinin Okuma-Yazma Kavramına Yükledikleri Anlamlar: Metaforik Bir Analiz*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

Lakoff, George, Johson, Mark (2011). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*, (Çev.) Gökhan Yavuz Demir, İstanbul: Paradigma Yayınları

Miles, M., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim Fakültesini Yeni Kazanan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Giriş Dersini Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Öğretmenlik Mesleği Hakkındaki Metaforlarının Karşılaştırılması [The Comparison Of Pre-Service Teachers’ Metaphors About The Teacher-Profession Before And After The ‘Introduction To Teacher-Profession’ Course], *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Cilt VIII / 2 / Aralık 2006. 293-310.

Polat, S. ve Apak, Ö. ve Akdağ, M. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Akademisyen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, 57-78.

Toy, İ. , Uzunöz, A. , Aktepe, V. ve Meydan, A. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özgürlük Değerine İlişkin Metafor Algılarının İncelenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, Cilt 1, Sayı 7, 652-677.

Türk Dil Kurumu. “Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü”, erişim 21 Eylül 2021, <https://sozluk.gov.tr/>

Ulu Kalın, Ö. Ve Koçoğlu, E. (2017). “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bağımsızlık Değerine Karşı Metaforik Algıları”. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 18, Sayı 2, 419-434.

Yazıcıoğlu, A. ve Alkan, V. (2019). Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının “İnsan Hakları Ve Demokrasi” Kavramı ile İlgili Geliştirdikleri Metaforlar. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yob, I.M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*. 22, 127–138.